

Minunko pitäisi kirjoittaa niin, että jokainen konstaapeli sen ymmärtää?
 Ei! Minä en tyydy vähempään kuin ylikonstaapeliin (Stanislaw Jerzy Lec).

Kalle Isokallio ja **Jan Erola** sanoivat 16.10.2009 TV1:n *Jälkiviisaat*-ohjelmassa, että asuntojen hinnat putoavat, kun kunnilta poistetaan kaavamonopoli. Totesin tämän kolumnini lopussa numerossa 1/2010, mutta palstatila ei riittänyt enempään. Jäin silloin hämmentyneenä miettimään, quinkahan paljon heidän kaltaisiaan on merkittäväillä paikoilla yhteiskunnassamme?

Valistus on viritetty, järki hyvä herätetty, runoili **Jaakko Juteini** toiveikkaasti lähes 200 vuotta sitten runossaan *Arvon mekin ansaitsemme*. Mitä me voisimme tehdä valistuksen levittämiseksi, kun mikään ei näytä muuttuneen? **Pekka Lehtonen** kirjoitti lehdessämme 1/1985, että keskusteltaessa *Maankäyttö*-lehden kehittämistavoitteista on useissa yhteyksissä korostettu kriittisen kirjoittelun tarpeellisuutta. Pekan mielestä ammattikunnallemme kuuluu myös vaikut-

”Anekauppa voi olla yleisen edun mukaista täydennysrakentamisessa, mutta se ei vähennä kunnan maanomistuksen merkitystä kaavoituksessa ja kaavojen toteutuksessa.”

tajan osa maapoliittisessa asennekasvatuksessa. Hän jäi kaipaamaan keskustelemaa, ilmiöitä kritisoivaa ja ratkaisumalleja etsivää maanmittarikynäilijää.

Pekan toive on mielestäni toteutunut varsin hyvin *Maankäyttö*-lehden osalta. Pikaisesti selaten laskin, että taajamien maankäyttöä koskevia kirjoituksia julkaistiin enenevästi 1970-luvun jälkeen: v. 1981–1990 noin 30 kpl, v. 1991–2000 noin 50 kpl ja v. 2001–2010 noin 100 kpl. Käytän sanaa noin, koska luokittelussa on aina rajatapauksia. Tahti on siis ollut kiihtyvää. Pekka on itsekin ollut monta kertaa ”huutavan ääni korvessa”. Keskustelua on vauhdittanut v. 2003 säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 12a luku, joka koskee kunnalle

Onko järjen ääni kuin hyttysen ininää?

yhdyskuntarakentamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Näitten säännösten mukainen anekauppa voi olla yleisen edun mukaista täydennysrakentamisessa, mutta niin kuin todettu on, se ei vähennä kunnan maanomistuksen merkitystä kaavoituksessa ja kaavojen toteutuksessa.

Valtaosa em. kirjoituksista on maanmittarien laatimia, mikä onkin luonnollista. Muista kirjoittajista haluan nostaa esiin erään syvällisen ajattelijan. Lehtemme numerossa 1/2003 julkaistiin **Osmo Soininvaaran** kirjoitus ”Suomi tarvitsee urbaaneihin oloihin soveltuvan maapoliittisen välineistön”. Soininvaara antoi tuomionsa suomalaiselle maapolitiikalle. Linaan hänen ansiokkaasta kirjoituksestaan tähän vain yhden väliotsikon: ”Kaavoitusta ei ohjaa toimivuus vaan maanomistus”.

Julkisen keskustelun käyminen sanomalehdissä on vaikeaa. Maapolitiikan teoreettinen käsittely ei ole ns. suurta yleisöä kiinnostavaa ainakin kahdesta syystä: asiat ovat tavalliselle kansalaiselle outoja eivätkä vaikuta monenkaan senhetkiseen elämään. Tunsin itseni hieman poikkeavaksi, kun otin *Helsingin Sanomissa* kantaa Sipoosta Helsinkiin liitetyn alueen maapolitiikkaan. Ei siitä enempää keskustelua syntynyt.

Alan ammattilaisista kuten tieteen harjoittajista ja kuntien, kuntaliiton ja valtion asiantuntijoista löytyy paljon yksimielisyyttä maapoliittisissa kysymyksissä. Suuri mielipidevaikuttaja on ollut emeritusprof. **Pekka V. Virtanen**, joka on vertauskuvallisesti sanottuna naulannut maapoliittiset teesinsä eduskuntatalon oveen niin kuin uskonpuhdistaja **Martti Luther** aikoinaan uskonnolliset teesinsä Wittenbergin kirkon oveen. Häneen sopii mielestäni luonnehdinta *Primus inter pares* eli ensimmäinen vertaistensa joukossa.

Virtanen on ollut aktiivinen kirjoittaja ja keskustelija. *Maanmittaus*-aikakauskirjassa N:o 1/2008 on julkaistu hänen muistelmaansa *Maassa kiinni – Ammatillisia ajatuksia*,

kokemuksia ja muistikuvia. Siihen sisältyvässä julkaisu-uettelossa on noin 400 nimekettä, joihin sisältyy runsaasti poleemisia lehtikirjoituksia. Lisäksi tulevat mm. lukuisat korkeakoulututtyön yhteydessä kirjoitetut luentomonistheet, joita ei ole yleisemmin julkaistu.

Virtanen muistelee, että hän on käsitellyt maapolitiikkaa lukuisissa yhteyksissä melkein vuosittain, ja ihmettelee, miksei hänen kiinnostuksensa ole sammunut, vaikka näkyviä tuloksia ei liiemmin ole havaittavissa. Hän kuitenkin uskoo, että tilanne voisi olla huonompikin, ellei asiasta olisi kirjoitettu ja puhuttu. Myöhemmin hän palaa samaan teemaan: ”Olen pyrkinyt vuosien mittaan antamaan asiasta tietoa sekä puheissa että kirjoituksissa, mutta hyvin huonolla menestyksellä.”

Virtanen on työssään kerännyt pitkän luettelon suunnittelun vaikeuksista. Mainitsen yhden: ”Suunnitelmien perustana on epäselvä arvomaailma (ei kerrota, keiden arvoilla suunnitellaan) ja maapolitiikan tuki suunnittelulle on liian heikkoa.”

Maankäyttö-lehden numerossa 3/1993 on Virtasen erinomainen analyttinen kirjoitus ”Maapolitiikan etiikka”. Hän kehittää maapoliittista ajattelua yleisistä filosofisista näkökohdista lähtien. Se on meillä käytävissä eri alojen keskusteluissa valitettavan harvinaista. Tuon kirjoituksen tavoite voitaneen tiivistää näihin sanoihin: ”Asuminen kuuluu ihmisen perustarpeisiin, ja sellaisena se olisi saatava kohtuuhintaiseksi.”

Raimo Koivistoineen
 raimo.koivistoineen@kolumbus.fi